

pa jih sklicuje iz vseh vetrov, le domačih ne, kakor da bi se jih balo!

To tedaj zapišemo danes v naš list, da se bode nasprotnikom našim ob svojem času pokazalo, da smo prav sodili, ko nismo bili zadovoljni s tem, da je ministerstvo drugače zasuknilo dobro prevdarjene sklepe deželnega zbora. Videli bomo, ali smo pravo trdili ali ne; nemškutarji pa nam potem ne bodo mogli ugovarjati, da nismo vedeli, da se pravo ne doseže, ako se prav ne začne. Naša želja bi le bila ta, da bi se bili o tem prerokovanji zmotili, in da bi ravno nemškutarjem vkljub práv obilo učencev šlo v slovensko kranjsko gimnazijo, ki ima prav dobrih učencov mnogo.

Dopisi.

Iz Gradca. (*Interpelacija na gosp. Dežmana.*) V letošnjem zboru kranjskem je Dežman dr. Zarniku nasproti ongavil, kakor že zna, da ministerstvo hoče na našem vseučilišču vpeljati tri pravoznanske nauke v slovenskem jeziku, a da — ni učiteljev za to. Ilustrirati je hotel „dobro voljo“ vladino, Slovencem pa zopet brco dati. Zdaj pa je vsa „ljubeznjivost ministerska“ na enkrat očitna. Časniki in menda celo „Wien. Zeit“, so raznesli novico, da presvitli cesar je dovolil 3600 gold. za slovenska predavanja na našem vseučilišču, ki se imajo že to leto začeti. Oglasili so se za to trije popolnoma zmožni učenjaki. Al mesec preteče za mesecem — o naših slovenskih stolicah pa ni duha ni sluha. Enemu teh mož, ki so se oglasili za učiteljstvo, se je ta molk čuden zdel; naprosil je tedaj državnega poslanca dr. Costo, naj drage volje popraša pri ministerstvu, kako in kaj, Gosp. dr. Costa to stori, a kaj zvé od ministra dr. Strehmajerja? To-le: Državni zbor še ni obravnaval državnih stroškov in ni še dovolil onih 3600 gold. in ministerstvo bi potem ne imelo s čem plačati učitelje. — Slovenci! tako ravnanje ne potrebuje nobenega komentara; sodi se samo po sebi! Le Dežmana, ki je v deželnem zboru zaničevaje govoril o zmožnosti slovenski za slovenska predavanja, vprašamo zdaj: kdo je kriv, da nimamo, kar se nam je obetal?

Koroško. (*Oginj v gornjem Dravburgu*), 24. dan p. m. je naredil toliko škodo, da se uradno ceni na 400.000 gld. Lansko leto popravljena cerkev je velika razvalina, vse v njej je zgorelo: krasni veliki oltar, lična prižnica, orglje, vsi stranski oltarji, spovednice, slike, z eno besedo, vse, — samo sakristija je ostala. Vseh 5 zvonov se je raztopilo, zvonik se je razrušil. Neki zanikern pijanec je na svojem podu tobak kadil in tako strašno nesrečo napravil. Ko so prebivalci vsi bili zmešani grozne nesreče, je še tatinska drhal kradla kar je mōgla.

Iz Trsta. (*Deželni šolski nadzornik v Istri.*) 31. avgusta sem poročal bralcem „Novic“, da je šolski nadzornik E. Gnada na Tirolsko prestavljen. Čudno, da c. k. vlada za prevažno mesto še ni imenovala družega nadzornika. Bojimo se, da ne bi zopet nastavila možá, ki za važno službo nikakor ni pripraven. Občinstvo je že razna imena imenovalo. Tudi v Poreči sem zadnjič slišal imenovati moža, ki za to mesto nima nikakoršne sposobnosti. In ta je odstavljeni vrednik oficialnega lista „Osserv. Triest.“ Koljevina ali kakor se laški piše Coglijevina. Za božjo voljo! ali vlada res nima sposobnejšega človeka nego je Coglijevina, ki je sicer na više namestniško povelje c. kr. vlado tako zeló osramotil, da mu je Lloyd na zahtevanje naših italijanissimov na vrat na nos slovó dal. Kje je Coglijevina pokazal svojo zmožnost za šolstvo? Dalje so imenovali nekega „Maschka“, ki je

profesor — ne vem ali pri državni ali pri mestni gimnaziji. Mož vkljub svojemu slovanskemu imenu tudi blezo ne zná ne besedice slovanskega jezika. Kako neki bi tak nadzornik naše isterske šole nadzoreval, to nam je nerazumljiva uganjka. Res lepa ustava in njen §. 19., ako vlada njega imenuje! Nekteri govorijo tudi o goriškem Klodiču, znabiti, da njega iz Gorice v Poreč prestavijo. Vsaj mnogo boljši bi bil, kakor vsi dosedanji od Pavišiča do E. Gnada. Zopet bode tedaj naše c. kr. namestništvo in dunajsko ministerstvo priliko imelo pokazati, kako spolnuje lastno ustavo, lastne postave. Videli bomo, ali jima narodna ravnopravnost ni le prazna.

Iz Senožeč 2. oktobra. (*Drugi kmetijski tabor na Slovenskem.*) Čeravno je silna mrzla burja celi pretekli teden posebno pa danes bríla, vendar se je ljudstva odraščenege moškega spōla čez 1000, ženskega spōla in mladine pa okoli 200 oseb tega tabora udeležilo, namreč iz Senožeške, Vremske, Košanske in Ipavske doline, iz primorskega Krasa in iz Podnanosa. Govorišče ali oder za tako slabo vreme je bil pod milim nebom na jako pripravnem kraju postavljen, z lepimi slovenskimi in z avstrijsko zastavo tako okusno okinčan, da ni zaostajal za odri političkih taborov v nobenem oziru. Na sprednjem licu govorišča so stale v polkrogu z lepimi črkami besede preslavnega našega Vodnika: „Slovenec! Bogate zaloge ti v zemlji ležé, nevtrudni kopači jih venkaj dobé. Jabelka, hruške in druge cepé, cepi v mladosti za stare zobé. Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal“. To se je ljudstvu posebno dopadlo. V sredi teh pomenljivih besed je pa grb kranjske dežele svoje peruti ponosno razvijal. Za okinčanje odra gré prva hvala gg. Josipu Šusu, učencu više kmetijske šole v Gorici, in Franju Meden-u, znanemu slovanskemu pisatelju, — oba sta Senožečana. — Ob poli štirih je tukajšnji župan Jožef Zelen tabor odprl s tem-le nagovorom: „Dragi sosedje in rojaki! Ker ste se tako v mnogem številu od blizo in daleč tega, za našo deželozlo važnega tabora udeležili, zato se počastujem, Vas v imenu odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske in v imenu prebivalcev trga senožeškega srčno pozdravljati. Predragi sosedje! C. k. kmetijska družba kranjska, ktera je leta 1867. svoj 100letni obstanek praznovala, si tedaj že čez 100 let prizadeva, da bi se v mili naši domovini poljedelstvo, sadjereja in živinoreja na bolji stan spravila. Nekaj let sem si hvalevredna družba tudi za povzdigo gozdarstva prizadeva, — al vse njeno prizadevanje je imelo do tistega časa, dokler niso „Novice“ na dan prišle, le malo vspeha in koristi, in to zato ne, ker si ni moglo ljudstvo niti iz domačega časnika niti iz domačih naukov zajemati knjig. Še le ko so začele „Novice“ leta 1843. izhajati in o kmetijstvu sploh podučevati, začela se je vednost v kmetijstvu po vsem Slovenskem širiti, in jaz poznam mnogo kmetijskih gospodarjev, kteri so si le po branji „Novic“ svoj um izbistrili in svoj stan zboljšali. „Novice“, kterih bi nobena slovenska kmetijska hiša pogrešati ne smela, so v naš kmetijski napredek največ pripomogle. Njen vrednik, slavnoznan gosp. dr. Jan. Bleiweis, kterega Slovenci svojega očeta imenujemo, se že 27 let neutrudljivo za občni blagor vseh Slovencev poteguje. Jako zdatna pomoč kmetijskemu napredku je pa od tistega časa došla, od kar je bil sedanji ministerski predsednik gosp. grof Potocki kmetijsko ministerstvo prevzel. On je začel denarne podpore iz državnega zaklada naši slovenski in drugim deželam odločevati, na priliko za premije plemenitih goved, sadje in ovčjereje, za kmetijsko orodje in druge kmetijske reči. Naposled je tudi gozdarstvo svojo podporo do-

seglo, in c. kr. kmetijska družba kranjska je na podlagi te podpore sklenila, da se pošljejo potujoči učeni gozdarji po deželi ljudstvo v gozdoreji podučevati. Za letos je učeni in skušeni c. k. gozdar gospod Ljudevit Dimic ta posel radovoljno prevzel. Ker je tedaj današnji tabor o pogozdevanju Krasa v prvi vrsti namenjen, bo on prvi govoril, prosim Vas tedaj, da ga pazljivo poslušaste“. — Na to je g. Dimic nastopil in v izvrstnem in glasnem govoru pogozdevanje Krasa jako lepo učil; ljudstvo ga je z veliko pazljivostjo poslušalo. Za njim nastopi tukajšnji kaplan g. Ivan Zagorjčan, ter je o sadjereji tako tehtno govoril, da se je množica, ktera je hotela, mraza prisita, govorišče zapuščati, jela proti govorišču potiskati. On je požlahnenje dreves tudi djansko s pritlikovci in cepiči dokazoval; tudi njegov govor je bil tako podučilen, da je bilo občno govorjenje: „ta gospod se je moral več let s sadjerejo djansko pečati“. — Namenjen je bil tudi župan tretji o poljedelstvu govoriti; ker so pa poslušalci zaradi mraza govorišče začeli popuščati, zato je on tabor ob pol 6. uri sklenil z zagotovitvijo, da današnje lepe in koristne besede gotovo niso na trdo skalo padle, ampak na rodovita tla, in priporočal, naj ljudstvo si tudi iz knjig raznih kmetijskih učenosti nabira, ktere le kakih 10–20 kr. stanejo. Rekel je, da je on dobre volje zmiraj pripravljen take knjige preskrbeti onemu, kdor jih imeti želi. In precej po končanju tabora se je več naročnikov oglasilo.

Občna želja je bila ta, da bi se taki podučni tabori pogostoma in o bolj ugodnem času napravljali. Želeti je pa še posebno to, da bi oba gospoda govornika svoje izvrstne in koristne govore v „Novicah“ natisniti dala.*)

Iz Vipave 8. okt. (Železnica.) „Novice“ so bile prve razglasile, da so družniki Rudolfove železnice prevzeli dodelanje nove železnice od Škofje Loke čez Vipavo v Gorico in Trst. Štiri ali pet dni sem se že vidijo inženirji, kateri so nastavljeni po celi glavni črti od Poljan do Trsta, ki merijo, trasirajo in klince vbijajo, kodar bo šla železnica. Od njih pa tudi slišimo, da se bo začela delati železnica prav v kratkem najpozneje v začetku prihodnjega leta, in da leta 1872. se bomo že vozarili po njej. Merjena glavna cesta sega v Vipavsko dolino do vasi „na Manceh“; od tod se obrne v Trst, pustivši stransko črto, da pelje v bližnje krasno mesto — v Gorico. Železnica bo peljala po lepih in rodovitnih ravninah Poljanskih, Žerovskih, Godoviških, skozi velike hladne gozde med Godovičem in Jamo (Luegg) po rajski Vipavski dolini, in po najlepšem in najbolj obdelanem kraju na Krasu. Nadjamo se, da bo izbudila ta železnica novo življenje v naši mili domovini, bodi-si v kupčijskem in obrtniškem ali poljedelskem obziru.

Iz Postojne. (Grozna nesreča.) Česar se je slednji bal, kateri zgornji, proti železnici ležeči del Postojne pozná, zgodilo se je 6. dne t. m. V kratkem času pokončal je strahotni požar 25 hiš; zgoreli so pa pogorelcem tudi, ker jesen je že pozna, skoraj vsi letošnji pridelki, obleke, hišnega in gospodarskega orodja obilo. Oteti se je le malo moglo, kajti studenci v vodnjakih so zaradi dolge suše zelo oslabeledi, in da-si tudi je pomoč človeška kmalu priskočila, vendar se je ogenj od poslopja do poslopja le hitro razširil in v malo urah postalo je siromakov toliko. Strašen ogled je tako obširno pogorišče; žalostno je čuti jok in stok nesrečnih, večidel že poprej ubozih družin. Sirote tarnajo, ki ne vedó,

kam iti in kaj početi; po družih hišah nagnječeni nadlegujejo zdaj sosede svoje; vsega jim manjka, in zima, kakor je tukaj rada huda, je pred durmi! Kako se bodo reve preživéle čez zimo? Kako bo spomladi, kaj bodo jedli, kaj sejali; kje, mili Bog, je prihodnji pridelek? V taki sili in stiski pozná se le zdatna pomoč in zato se v imenu nesrečnih svojih faranov obračam do blagih src, kakoršnih še, hvala Bogu! — ne primanjkuje in prosim, naj bi revnim siromakom na pomoč prihiteli. Kraji naši so že tako bolj borni; prislužka je le malo; revščina naša tedaj tem večja. Vsakoršni dar se bo zato hvaležno sprejel*), bodi-si v denarji, ali v žiti, ali obleki, in nemudoma razdelil med jokajoče se siromaške pogorelce. Pomagajte tedaj, pomagajte kmalu, ker zimski veter že brije po tukajšnji pokrajini. Prosim zaupljivo

Janez Hofstetter,
dekan postojnski.

Iz Postojne. (Delitev premij za konje), ki je bila 3. dne t. m. tukaj, privabilo je malo gospodarjev, ki so v vsem skupaj prignali le 13 repov. Za 4 in pol leta stare in starejše kobile s žebetom so prejeli premijo: 1. s 10 cekinj Lorenc Zakovšek iz Sinjgorice, — 2. s 7 cekini Štefan Petkovšek iz Bevk, — 3. s 7 cekini Juri Krajger iz Postojne, — 4. s 4 cekini Janez Staré iz Žej, — 5. s 4 cekini Matevž Premru na Ubelskem; — za 3 in pol ali 4 leta stare kobile: 1. s 8 cekini France Robida iz Planine, — 2. s 6 cekini Jožef Dekleva iz Malepristave, — 3. s 6 cekini Juri Krajger iz Postojne, — 4. s 3 cekini Aleksander Ličan iz Bistrice, in 5. s 3 cekini Jožef Vovk iz Vrbe. Ena premija s 4 in ena s 3 cekini se ni mogla oddati.

Izpod Stola na Gorenskem 7. okt. Fr. Pr. (Letina; napaka pri železnici.) Drage „Novice“, povejte svojim bralcem nekoliko tudi z naših goratih krajev o letošnji letini. Žalibog, da ne moremo se kaj posebno oponašati z rodovitno letino. Sená smo res nekoliko več od lanskega leta nakosili, slame pa je manj kot lani. Žitnih pridelkov je manj kot druga leta; le koruza se nam je dobro obnesla. Ajdo je slana posmodila; nekteri, ki so jo zgodaj sejali, jo bodo morda pridelali toliko, kolikor so je sejali, drugi pa, ki so jo bolj pozno sejali, so jo že večidel pokosili. Krompirja se je pridelalo še precej, a začel je gnjiti. Druge srovine bo prav malo; ne vem, kako bomo prešiče vpitati. Najbolja letina je bila za sadje, posebno hrušek je obilo; lahko si bo vsak, če ima le kak vrt, nasušil sadja, da ga bo ne le eno leto, temuč dve leti za domačo potrebo zadosti imel. Le to je obžalovati, da naši gospodarji nimajo nič kaj pripravnih sušilnic za sadje sušiti. Tudi mošta se je naredilo toliko, da ga bo marsikter posestnik ne le za dom imel, temuč bo tudi lepe krajcarje za-nj dobil. En sam posestnik v naši okolici ga je naredil 22 polovnjakov. Začeli so ljudje hvalevredno spoznavati, kako velika dobrota je sadje. Velik napredek sadjereje v preteklih desetih letih je v naši okolici očiten. Z hvaležnim srcem moremo reči, da mnogo v ta napredek je pripomogel lep izgled slavnega sadjerejca gosp. L. Pintarja, župnika na Breznici. — Nisem še čital na nobeni postaji železniški, da bi se na kolodvoru drugačen napis naredil, kakor se dotičnega kraja vas ali fara imenuje, — na postaji v Lescah pa namesti da bi bil napis „Radoljica-Lesce“, se samo bere „Radoljica-Radmansdorf“. Marsikter tujec, ki se bo pripeljal na postajo v Lesce, si bo mislil: tukaj sem v Radoljici,

*) Ker po naznanilu zadnjega lista se gosp. Dimičev govor natisne v „Novicah“, prosimo še gosp. Zagorjana, naj bi nam blagovolil izročiti svojega.

*) Tudi vredništvo „Novic“ bode rado prejemalo milodare za res usmiljenja vredne pogorelce in jih brž poslalo v Postojno.

in bo šel drugam Lesec iskat! To se je pretekli teden zgodilo. Pripeljal se je neki popotnik iz Doline na vozu, ki materijal vozi; stopivši v Lescah z voza, vidi napis „Radoljica“, pride v vas Lesce in poprašuje, kje je Boštjanova gostilnica. Mislil si je namreč, da je v Radoljico prišel, a mogel je iti še dobre pol ure, predno se je okrepčal v Boštjanovi gostilnici. Gospodje, ki imate to stvar v rokah, popravite napis, da na škodo popotnikom ne bode zmešnjav!

Iz Dolskega. (*Poslano.*) V Ljubljani je prve dni t. m. bila razstava vsakoršnega sadja in vrtnarskih pridelkov, in potem delitev premij, pri kateri se je menda marsikom kaj dalo, kar mu ni šlo, marsikteremu pa vzelo, kar bi bil moral po pravici dobiti. Tako, na priliko, je dal gosp. J. Rulitz, vrtnar ljubljanskega botaniškega vrta, v razstavo sadja, zelenjave in semen; ali je vse to zrastlov botaniškem vrtu in ni bilo mnogo od drugod dobljenega vmes? In kaj mislite, koliko so mu dali darila? — 12 tolarjev in 2 državni svetinji!! Jaz pa sem z velikim lastnim trudom izredil najlepše rastline, tako imenovane „oleandre“ in jih dal v razstavo, — jaz sem dobil en tolar! To je dar, kterege me je skoro sram! Poslal sem te rastline, lastni pridelek, iz Dolenskega, in niso mi privoščili lepšega darú. Rekli so, da imam dovolj! Ako so to mislili, zakaj pa mi je nekdo vže po delitvi, ko sem se hotel pritožiti, dal še 3 tolarje, rekoč, da naj mirujem. Tako je tudi vrtnar Ermacora za tako imenovane „Holzpflanzen“ dobil pri delitvi 10 tolarjev in 1 svetinjo! — Taka enostranska sodba bode vrtnarski družbi drugi pot privabila iz dežele še manj razstavnikov, kakor jih je zdaj bilo. Mi na deželi smo mislili, da le to sme kdo razstaviti, kar sam pridelal, a ne, da vrine tudi vmes, kar je nakupil ali dobil od drugod. Od marsikoga pa se je govorilo, da ni vse bilo njegovega vrta pridelek.

Jožef Vodé.

Iz Ljubljane. (*Učenci deželne gozdarske šole v Šneperku*) so dobro dovršili prvo šolsko leto. Tako kažejo šolska spričala, predložena deželnemu odboru. Ako tudi drugo leto so pridni, da dovršijo tudi ta tečaj dobro in se potem še podvržejo preskušnji o gozdnem varstvu, njim prav lahki, lahko jim bode potem, kakor vodja omenjene šole zagotavlja, dobiti gozdarsko službo.

— (*Čas za izplačevanje dijaških štipendij.*) Deželni odbor kranjski je 29. sept. t. l. prevzel od c. kr. deželne vlade premoženje dijaških ustanov (Studententstiftungen). Vsled tega bode vprihodnje kranjska deželna blagajnica izplačevala dijaške štipendije, in sicer po sklepu deželnega odbora vselej 15. oktobra in 15. aprila.

— (*V 3. in 4. seji deželnega šolskega sveta*) so se, razen nekterih osébnih zadev, rešile sledeče važnejše stvari. Na poziv c. kr. ministerstva za nauk in bogočastje, ki se glasi na to, naj šolski svet nasvetuje, kako bi se tudi na Kranjskem vpeljale naredbe, ki jih določuje ukaz od 12. julija 1869. zarad izpeljanja postave za ljudske šole in zarad prehoda iz prejšnjega stanja v novi stan. Ker so nektera določila tega ukaza taka, da so v postavi za ljudske šole pridržane sklepu deželnega zbora, te postave pa deželni zbor kranjski, lani hipoma zaključen, ni še sprejel, je obveljal predlog dr. Bleiweisa, da le s pridržkom, ako deželni zbor sprejme šolsko postavo, se stavijo ministerstvu nasveti, kateri so, vzlásti po predlogih dr. Pogacarja, sem ter tje spremenili ukaz. — Dalje je šolski svet tudi na ministerski poziv svoje mnenje izrekel o učnem načrtu za preparandije ljudskih učiteljev in učiteljic in o določbi tega, kateri predmeti v preparandiji ljubljanski naj se učijo v slovenskem in kateri v nemškem jeziku. Sklep je bil, da se slovenski učijo:

verski nauk, aritmetika, matematika (deloma), slovenska slovnica, prirodoslovje, zemljepis, povestnica (v dveh spodnjih razredih), kmetijstvo, telovadstvo, — nemški pa: izrejevalni in učilni nauk, nemška slovnica, matematika (deloma), fizika in povestnica (v viših razredih); nauk v pisanji, risanji in petji utegne biti tako ali tako. Vrh tega je bilo tudi določeno, da imenoslovje (terminologija) se dodaja povsod tako, da slovenskemu terminu se dostavi nemški, nemškemu pa slovenski. Nauk za glasovir in orgljanje je bil djan v vrsto obli-gatnih naukov. Radi pripoznamo, da o tej razvrstitvi, kolikim predmetom naj bo slovenski, koliko nemški jezik učni jezik, ni bilo nobenega pričkanja. — V pretres učnega načrta za tako imenovane meščanske šole (Bürgerschulen), to je, više ljudske šole se šolski svet ni spuščal in sicer zato ne, ker deželni zbor kranjski o tej novini ni še nič sklenil. — Šolski in učilni red od 20. avgusta se je ustanovil in sklenjeno je bilo, da ta red poleg nemške besede, ki stane 3 krajc., se nemudoma prestavi v slovenski prevod, da ga dobodo učitelji po deželi, — dobodo pa tudi kmalu vse dotične formulare. Vsa določila o tem redu so gladko tekla; tudi pravilo, da učni jezik v ljudskih šolah je slovenski razen Kočevja in Weissenfels-a, je obveljalo enoglasno, le „Lehrziel“ nemškega jezika in pa „izvrševanje“ sta izbudila živahno razpravo, ki se je končala s tem, da se je razločno priznalo, da gré tu za slovnico nemško, a ne za to, da bi kateremu predmetu v ljudski šoli bil nemški jezik učni jezik v ljudskih šolah slovenskih, razen višega 4. razreda v mestnih šolah. — V šolskem redu so bili sledeči dnevi med šolskim letom za šolske praznike (počitnice) odločeni: nedelje in prazniki, vsak četrtek celi dan, Božični prazniki do prvega dneva po novem letu, pustni ponedeljek in torek in pa pepelnica, od srede vélikega tedna do srede po vélike noči, od sobote pred binkoštni do srede po binkoštih, ob velikih semájnih dnevih; konecletne velike počitnice ostanejo po navadi. — Ljudski šoli, ki se je ustanovila l. 1860. v Zagorji, ki šteje čez 200 otrok in se zdržuje iz blagajnice rudnika zagorskega in delalcev njegovih, je bila prošnja vslišana, da daje učencem državno veljavna spričala. — Prečastiti knezoškofijski ordinarijat je bil naprošen, naj imenuje duhovnike za okrajni šolski svet. — Osebne zadeve so bile te, da se je neki učitelj službeno prestavil na drugo mesto, — da se je nekemu podučitelju dovolilo ženiti se, — da se je nekterim prošnjikom dalo nekoliko denarne pomoči. — Ker ministerski ukaz, po kterem so bili novi učitelji za gimnazijo novomeško brez vednosti šolskega deželnega sveta definitivno izvoljeni, v 3. seji še ni bil udom šolskega svetovalestva od besede do besede tako znan, da bi mogli glasovati o predlogu, ki ga misli staviti dr. Bleiweis, zato je bil danes odložen ta predlog, in dr. Bleiweis ga je napovedal za prihodnjo sejo.

— (*Preskušnje učencev na kovaški in živinozdravniški šoli ljubljanski*) bodo 18. 19. in 20. dan t. m. dopoldne od 9. do 12. ure, popoldne pa od 3. do 5. ure. Ker so preskušnje očitne, more vsak poslušat priti, komur je drago slišati, kaj se uči v tej šoli.

— Razen gosp. Svetca, ki je na Dunaji ostal, so se vrnilo vsi naši poslanci domú.

— (*Druga slovenska predstava*) v deželnem gledališči bo v saboto 15. oktobra. Predstavljala se bode po poljski poslovenjena igra resnejšega značaja „Grasčak in oskrbnik“, igrokaz v 4 djanjih. Ta igra je kakor nalašč pripravna, da prestopi ž njo dramatično društvo na polje resneje dramatike, ker osebi oskrbnika in njegovega sina ste deloma komični, in se tako prav primerno vrstijo resni prizori s šaljivimi. Sloven-

sko občinstvo bode gotovo priznavalo to prvo poskušno dramatičnega društva, da začne gojiti zraven veselih iger tudi resne in žalostne, ter da tako postane tudi slovensko gledališče prava podučilna šola življenju. — Sedeži se bodo dobivali, kakor po navadi, na dan predstave pri gledališki kasi od 10.—12. zjutraj in od pol 7. do pol 8. zvečer. Začetek bode ta pot mesto ob 7. uri še le ob pol 8. uri.

Prva pa zadnja beseda. Ker gosp. Fr. Levstik-a pri sodnji čaka tožba Matičnega odbora zaradi rokopisa Vodnikovega, zato je v „Zvonu“ pod naslovom „o Vodnikovem rokopisu“ stopil z mnogostranskimi zvižajami pred svet ter poleg prof. Lesarja tudi mojo osebo priteknil vmes. Strupene laži, kako so „zgodovinske črtice družbe kmetijske“ 1867. leta se „skrpale“ s plačanim mu prevodom, ni mi treba nadalje pretresati, vsaj svet ve, da že 1854. leta je iz sporočila zbornice trgovske v posebni knjižici moj spis: „Historische Skizze der k. k. Landwirthschaftsgesellschaft und Beiträge zur landwirthschaftlichen Statistik des Herzogthums Krain“ prišel na svetlo, in prav ta spis, o katerem g. Levstik nalaš ne besedice ne črhne, je glavni del poznejih „zgodov. črtic“ od leta 1867, ne pa oni dodatek, za kterega on „tako na tanko ve“. Vsega tega in družih izmečkov njegove neotesanosti bi tedaj jaz še omenil ne, ako ne bi Levstik v svojem „Zvonovem“ spisku trdil, da je bila od moje strani le pretveza, da sem do njega prišel zaradi prevoda gori omenjenih „črtic“, a da glavna stvar mi je bila le ta, da sem „Vodnikov rokopis iz njega izlagal.“ Na tako nesramno, prav po Pavlihovem značaju skovano laž mi ni ostajalo družega nego to, da sem od sl. predsedstva „Matic“ zahteval, naj blagovoli v „Novicah“ na drobno odkriti celo sodniško zgodovino „Vodnikovega rokopisa,“ da svet zvé vse, česar ni še zvedel iz dosedajnjih sporočil Matičnega odbora. Jaz nikdar nikoli od Matičnega odbora nisem prejel, pa si tudi nikdar nikoli nisem prilastil posla prežati po Vodnikovem rokopisu; da bi ga bil jaz takrat še imel ali ko bi ga bilo po meni že prejelo Matično društvo, ne bi bil sodniški služabnik Kleinšek dobil od c. kr. deželne sodnije ukaza 9. nov. 1867. leta, da ga zarubi pri Levstiku, rekši, da ga on ima. Če ga je „Matica“ po meni že imela, čemu neki ga še iskala po poti rubeža? Če pa sem ga jaz imel, zakaj sodniškega služabnika ni bilo nikoli do mene? Ker mi je sl. Matično predsedstvo zagotovilo, da v „Novicah“ razloži vse Levstikove intrige očitno, kadar dobí vse sodniške akte skupaj, zato s Pavliho-Levstikom ne zgubljam nobene besede več, in to tem manj, ker bo dovršena tožba jasno pokazala, čegav je Vodnikov rokopis, ki ga je Levstik prejel iz rok Matičnega odseka za izdavanja knjig in ga tudi še po natisu Vodnikovih pesem ugrabljenega drži.

Dr. Jan. Bleiweis.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Državni zbor je odložen do 7. novembra. Po takem parlamentarni voz zopet stoji, in to zaradi tega, ker gledé na to, da pemski deželni zbor nikakor noče poslancev poslati v ta zbor, je zaradi tega vlada razpisala neposredne volitve (volitve zunaj deželnega zbora) na Pemskem, ktere se bodo vršile še le 3., 5. in 7. nov. Ministerstvo se zanaša na to, da vsaj iz nemških okrajev Pemskega pridejo poslanci v dunajski zbor in da bode potem mogoče, da iz tega le za silo skrpanega zbora se pošljejo poslanci v delegacijo, da z ogrskimi poslanci vred ustanovijo skupne

državne potrebščine. Nesrečni dvalizem je v denarnih zadevah oklenil Avstrijo na Ogersko tako, da brez obravnav v delegaciji Magjari ne dadó Avstriji nič. Cela državna mašina se tedaj mahoma ustavi, ako prestane delegacija, ktere se po decemberski ustavi, ki je nezakonska hči dvalizma, trdovratno držita Nemeč in Magjar, zato, ker ju gospoda dela nad ostalimi narodi ta- in unkraj Litave. Ministerstvo je tedaj po takem, prisiljeno, po neposrednih volitvah iskati peščice pemskih memških poslancev v delegacijo zato, da se vsaj popolnoma ne ustavi voz državni, o katerem res danes še mihče ne vé, kako in kam se bo genil naprej? — To je gotovo in jasno kot beli dan, da isto državno pravo, ki jo ima ogersko kraljestvo, ima tudi pemsko kraljestvo, in da v tem oziru imajo Čehi popolnoma prav, da resno zahtevajo, kar je njihovo. A ker so vendar prišli v deželni zbor, kterega so perhoriscirali in zapustili bili, in od kterega nič nimajo, lahko bi bili isto tako, samo „ad hoc“ in z ogrado prišli v državni zbor, ki ni nič drugačen, pa jim daje državno vlado v roke. In pomagali bi bili sebi in nam, — svojega državnega prava pa ne oddali. Nemškutarska koterija — ne pravi Nemci — bi bili po vstopu Čehov zapustili, kakor so nameravali, državni zbor — in „ustavoverne“ njihove komedije bilo bi hipoma konec. Res, da je celó malo mož v sedanjem ministerstvu, do kterih ima federalistični svet zupanje, a vendar bi bila ta mala množica pottem pogum dobila se krepko vstopiti na noge, vedé, da ima večino narodov za sabo. Zdaj pa je vse negotovo, in če še to ministerstvo pade, pridejo spet Giskra, Rechbauer, Mende e tutti quanti te baže na krmilo. Bog pomagaj Avstriji! — „Desno središče“ državnega zbora, v kterim so naši poslanci s Tirolci, Dalmatinci, Bukovinci itd., je pred odhodom iz Dunaja sklenilo, da se zberó 5. novembra, to je, pred začetkom zborovim, in potem še le odločijo, kaj počnó v prihodnje.

Štajarsko. — Profesor Ivan Macun pride iz Zagreba na gimnazijo v Gradec.

Česko. Iz Prage. Deželni zbor je v drugič sklenil ne iti v državni zbor, in je cesarju poslal drugo adresó, ktera sopet razloge razodeva, zakaj Čehi ne morejo stopiti v ta „reichsrath“. — Agitacije za neposredne volitve so se začele. Narodni volilci so dobili nalog, da se prav zvesto udeležijo volitev zato, da ne bode izvoljen noben drug kakor prejšnji poslanci deklaranti, ki ne gredó v državni zbor. Vseh poslancev českih in nemških je skupaj 54; ako se izvršijo volitve sopet tako kakor zadnjič, štejejo Nemci le kakih 17 glav.

Ogersko. Iz Pešta. — Delegacija ta pot ne bode na Dunaji, ampak tukaj, in se brž ko ne začne 21. novembra. Tisti čas bo cesar bival v Peštu.

Iz francosko-pruskega bojišča. — Bombardiranje Pariza se še ni začelo, pripravljeno je pa vse za to. Okoli 500.000 mož národne in mobilne straže in družih vojakov je v Parizu oboroženih, da se zoperstavijo Nemcem. Tudi Garibaldi je prišel Francozom na pomoč; z nepopisljivim veseljem so ga sprejeli. Strašno se tedaj bode kri prelivala. Da bode boj dlógo trajal, vidi se tudi iz tega, ker je pruska vlada iz Ruskega naročila sila veliko ovčjih kožuhov. Al ne samo vojska spravlja na tisoče vojakov pod zemljo, temuč tudi smrtna kôsa legarja, griže in družih bolezni jih kosi vsaki dan na stotine. Kar menda svet stoji, se nista še nikoli dva naroda tako mesarila kakor Nemeč in Francoz, in morebiti bi Prus že rad mir storil, pa ne vé, s kom, zakaj Napoleonove vlade ni več, republikanska pa tudi ni na ustavni poti ustanovljena; ona sama se je vstvarila, narod francoski je ni še pooblastil.